

«Η Δυναμική της Ευρυζωνικότητας στη Λεκάνη της Μεσογείου:
Μοχλός για Διεθνή Συνεργασία προς Όφελος της Αγοράς και του Πολίτη»
Τριήμερο Διεθνές Συνέδριο - Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων
Αθήνα 2-4 Μαΐου 2006

Συνεδρία: Η Ευρυζωνικότητα ως Μοχλός Ανάπτυξης & Συνεργασίας των ΜΚΟ

Η ευρυζωνικότητα εκτοξεύει τις ΜΚΟ.

Δρ Νίκος Γιαννής, Καθηγητής ΕΑΠ, Ευρωπαϊκή Έκφραση
Astir Palace, 4 Μαΐου 2006

A. Εισαγωγή

Το διαδίκτυο είναι άραγε ένας απλός αγωγός, ένα επιπλέον όχημα του σύγχρονου πολιτισμού, ένα ακόμη μέσον επικοινωνίας, ή και ένας παραγωγός, ένας αυτοτελής παράγων δηλαδή διαμόρφωσης πολιτισμού και ενός περιβάλλοντος ελευθερίας, ανοιχτής και συμμετοχικής κοινωνίας; Το διαδίκτυο είναι αγωγός του τεχνικού πολιτισμού ή παραγωγός πολιτισμού, δηλαδή κουλτούρας; επιτελεί μια πολιτιστική (τεχνικός πολιτισμός, τέχνες, γράμματα) ή επιπλέον και μια πολιτισμική λειτουργία (ήτοι καθημερινή ζωή, συμπεριφορά και παραδόσεις με την έννοια του cultural); Σε αυτό το ερώτημα θα προσπαθήσει να δώσει απάντηση η ομιλία αυτή.

Υπάρχει μια όχι πρωτότυπη συμβουλή που λέει: Αν θέλεις να κάνεις μια ομιλία που να εκτιμήσουν οι ακροατές σου, πρέπει να τηρήσεις τρεις κανόνες: Πρώτον, στην αρχή να πεις τι θα πεις. Δεύτερον, να πεις ό,τι έχεις να πεις και τέλος, να πεις τι είπες! Ξεκινάμε λοιπόν!

Πρώτον λοιπόν θα πούμε τι είναι η κοινωνία πολιτών. Δεύτερον ποια είναι η ψηφιακή στρατηγική. Τρίτον, θα προτείνουμε μια ατζέντα θεμάτων «ψηφιακής προτεραιότητας» για την κοινωνία πολιτών. Τέταρτον, να υπογραμμίσουμε την τεράστια διαφάνεια και ορατότητα (visibility) που προσφέρει το διαδίκτυο, συνακόλουθα δε την τεράστια πρόκληση για τη σύγχρονη ανθρωπογενή οικουμενικότητα, που το διαδίκτυο συνιστά διαμέσου της κοινωνίας πολιτών σήμερα.

B. Ανάπτυξη Θέματος

The world is a dangerous place, not because of those who do evil, but because of those who look on and do nothing - Albert Einstein

1. Ορισμός κοινωνίας πολιτών - ΜΚΟ

Καταρχήν να δώσουμε έναν ορισμό της κοινωνίας πολιτών:

η κοινωνία πολιτών είναι ο αυτοτελής χώρος μεταξύ της ιδιωτικής σφαίρας (προσωπικής-οικογενειακής ζωής και ιδιωτικής οικονομίας) και των επίσημων πολιτικών θεσμών μιας κοινωνίας, τους οποίους αναπόδραστα συμπληρώνει χωρίς

να υποκαθιστά, μέσα στον οποίο διασφαλίζεται η ποιότητα και το βάθος μιας συμμετοχικής και αλληλοελεγχόμενης δημοκρατίας και καταξιώνεται ένα κοινωνικώς υπεύθυνο και ατομικώς ανεξάρτητο άτομο, με πλήρη συνείδηση της οικουμενικότητας των κοινών προβλημάτων, της τοπικότητας της συλλογικής μας δράσης και του φθαρτού άρα ηθικού προορισμού του καθενός μας, ένας συνειδητός και ενεργός όχι απλώς ανά τετραετία πολίτης¹.

Η κοινωνία πολιτών κατά τη μεταπολεμική περίοδο περιελάμβανε τον συνδικαλισμό, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και την τοπική αυτοδιοίκηση. Σήμερα, που τα έθνη - κράτη βλέπουν την κυριαρχία τους να διαβρώνεται, τόσο από μέσα (δικαιώματα, ενίσχυση αυτοδιοίκησης και ΜΜΕ) όσο και από την παγκοσμιοποίηση, το διαδίκτυο, την κινητικότητα και την οικουμενικότητα των αξιών, καθώς ο συνδικαλισμός και η αυτοδιοίκηση έχουν μετατατραπεί σε κατεστημένους θεσμούς και συνιστούν το μακρύ χέρι κομματικών επιρροών και συντεχνιακών-τοπικιστικών σκοπιμοτήτων, ενώ τα ΜΜΕ υπόκεινται στους αδήριτους κανόνες της αγοράς και της εμπορευματοποίησης, πυρήνα της κοινωνίας πολιτών έχουν αποτελέσει οι ΜΚΟ, οι ανεξάρτητες ενώσεις πολιτών, τα σωματεία, τα ιδρύματα και κάθε μορφή μη κρατικής και μη κερδοσκοπικής συνένωσης ανθρώπινων και υλικών πόρων για σκοπούς συνολικούς και δημοσίου συμφέροντος.

Η κοινωνία πολιτών ως τρίτος τομέας της οικονομίας συμμετέχει στην παραγωγή πλούτου. Ενώ στις ΗΠΑ κυμαίνεται μεταξύ 12-14% του ΑΕΠ, συμπεριλαμβάνοντας τους μη κρατικούς και μη κερδοσκοπικούς φορείς ανώτατης εκπαίδευσης, τους αντίστοιχους φορείς υγείας, έρευνας, προστασίας του περιβάλλοντος κ.α., στη Γαλλία, Γερμανία και Ιταλία κυμαίνεται περί το 4%, ενώ στην Ελλάδα εν απουσία σχετικής μελέτης φαίνεται πως δεν ξεπερνά το 1-1,5%.

Οι πολίτες στην κοινωνία πολιτών δεν είναι ούτε πελάτες ούτε, ακόμη χειρότερα, θεατές, είναι ενεργά κύτταρα στο πλαίσιο μιας καθημερινής δημοκρατίας. Γιατί η δημοκρατία όπως και η αλήθεια περισσότερο κι από τη διαστρέβλωση κινδυνεύει από τη σιωπή. Οι πολίτες της κοινωνίας πολιτών είναι φορείς δικαιωμάτων αλλά και υποχρεώσεων, τις οποίες οι πολίτες εκπληρώνουν στον μέγιστο δυνατό βαθμό ενσυνείδητα. Αν η αγορά περιέχει μια έκφραση -έστω έμμεσου- καταναλωτικού καταναγκασμού και το κράτος μια έκφραση -έστω έμμεσου- νόμιμου καταναγκασμού, τότε η κοινωνία πολιτών είναι ένας αδιάκοπος άμεσος αγώνας του νου και της καρδιάς ενάντια σε κάθε μορφή καταναγκασμού.

2. Ψηφιακή στρατηγική

Ο πολίτης σήμερα στο παγκόσμιο χωριό καλείται να είναι παραγωγικός και ταυτόχρονα αξιώνει να έχει ποιότητα ζωής, ανάλογης τουλάχιστον της παραγωγικότητας του, της ατομικής του παραγωγικότητας και της παραγωγικότητας των συνόλων στα οποία είναι ενταγμένος (κράτος, δήμος, επιχείρηση).

¹ Νίκος Γιαννής, «Τι είναι η κοινωνία πολιτών», Κίνηση Πολιτών, 2002.

Ως εκ τούτου οι δύο στρατηγικοί στόχοι της ψηφιακής στρατηγικής, η παραγωγικότητα και η ποιότητα ζωής, ανάγονται στον πολίτη και συνακόλουθα σε όλες τις ανάγκες, απαιτήσεις και προσδοκίες του. Έτσι το κύριο στοιχείο που πρέπει να υποστηρίζει τους δύο αυτούς στρατηγικούς στόχους της ψηφιακής στρατηγικής, αφορά την ισχυροποίηση του πολίτη, αφενός κατά τη χρήση προηγμένων ψηφιακών υπηρεσιών που αυτός κάνει και από τις οποίες επωφελείται, αφετέρου από τη συμμετοχή του στον διάλογο και τη διαμόρφωση δημοσίων επιλογών στην τοπική, στην εθνική και τέλος στη διεθνή/υπερεθνική κλίμακα. Αυτές οι λειτουργίες συντελούνται διαμέσου (1) της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης (*e-governance*) και (2) της ψηφιακής δημοκρατίας (*e-democracy*).

Ως **ηλεκτρονική διακυβέρνηση** ορίζουμε μια πλήρη οργανική και λειτουργική μεταρρύθμιση του κράτους. Η ανάπτυξη και διάδοση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης είναι ιδιαίτερα σημαντική, δεν μπορεί όμως να περιορίζεται στην αυξημένη χρήση νέων τεχνολογιών και -αν μη τι άλλο- στην ύπαρξη ενός υπολογιστή σε κάθε γραφείο δημοσίου υπαλλήλου και αντίστοιχα την πρόβλεψη μιας ηλεκτρονικής διεύθυνσης (αμφίβολο αν αυτό έχει επιτευχθεί στο ελληνικό δημόσιο σήμερα και όπου υπάρχει είναι άγνωστο τι χρήση γίνεται). Η ενημέρωση των σχετικώς διαδικτυακών τόπων των δημοσίων υπηρεσιών πρέπει να είναι διαρκής και σε πραγματικό χρόνο. Η ηλεκτρονική διακυβέρνηση πρέπει οπωσδήποτε να συμπεριλαμβάνει τον ευρύτερο αναπροσανατολισμό του δημοσίου τομέα προς την πιο αποτελεσματική παροχή υπηρεσιών σε μια πελατοκεντρική και όχι πελατειακή βάση, καθώς επίσης η δημόσια διοίκηση να τείνει περισσότερο ευήκοον το ους προς τις πρωτοβουλίες πολιτών για συμμετοχή στο κυβερνητικό έργο (τόσον όσον αφορά τη διαβούλευση όσο και όσον αφορά τη συμμετοχή στις αποφάσεις). Είναι αξιοσημείωτο ότι σε πρόσφατες έρευνες της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και του Παρατηρητηρίου για την Κοινωνία της Πληροφορίας, η απουσία υπηρεσιών γενικώς από πλευράς δημοσίου αναφέρεται ως ένας από τους κυριότερους παράγοντες της χαμηλής διείσδυσης του Διαδικτύου.

Η **ψηφιακή δημοκρατία** συμπεριλαμβάνει κάθε μορφή ηλεκτρονικής συμμετοχής (*e-participation*) στη διαμόρφωση κυβερνητικών πολιτικών, σε τοπικό, εθνικό ή διεθνές/υπερεθνικό πλαίσιο: δικτύωση μεταξύ οργανωμένων ομάδων (ΜΚΟ, Σύλλογοι κ.λπ., μεταξύ πολιτών), ενημέρωση, διάλογος και ανταλλαγή ιδεών (διαμέσου chats, blogs, E-forums κ.λπ.), κοινοποίηση προτάσεων και επιστημονικών μελετών, διάδραση κοινωνίας πολιτών με τους θεσμούς της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας και τις δημόσιες αρχές, ηλεκτρονικές ψηφοφορίες για διάφορα θέματα, συλλογή υπογραφών για θέματα δικαιωμάτων, προστασίας περιβάλλοντος κ.λπ., σε τελευταία ανάλυση η ψηφιακή δημοκρατία προσφέρει τη δυνατότητα για παράκαμψη των παραδοσιακών κι εδραιωμένων μέσων επικοινωνίας που πολλές φορές θέτουν περιορισμούς, δημιουργούν εξαρτήσεις ή βάζουν όρους στη διακίνηση της πληροφορίας. Δεν αρκεί να παράγει κανείς γνώση και ιδέες, πρέπει και να τα μοιράζεται.

Πως παλιότερα θα μπορούσε μια μικρή ομάδα με ιδέες ή προτάσεις που εμφανίζονται σκόπιμα ως ακραίες ή ένα μεμονωμένος πολίτης που διαμαρτύρεται εν δίκαιω, να έχει πρόσβαση σε ένα τόσο μεγάλο ακροατήριο μερικών εκατομμυρίων χρηστών, ακόμη και παθητικών (μελέτες για την Ευρώπη λένε ότι το 50% των χρηστών παραμένει ηλεκτρονικά παθητικό στην πληροφορία που δέχεται); Σύντομα θα δούμε και στην Ελλάδα κινήματα σκέψης να ξεφυτρώνουν στο διαδίκτυο και να μεταλαμπαδεύονται ακόμη και στην off line κοινωνία.

Έτσι για την Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν τεθεί 20 στόχοι σχετικώς με βασικές δημόσιες υπηρεσίες προς τον πολίτη και τις επιχειρήσεις:

Πολίτες	Επιχειρήσεις
Φορολογία	Εργοδοτική εισφορά στο ΙΚΑ
Αναζήτηση εργασίας	Φορολογία επιχειρήσεων
Κοινωνική ασφάλιση	ΦΠΑ
Προσωπικά έγγραφα	Δημιουργία νέας εταιρείας
Αυτοκίνητο	Υποβολή στατιστικών στοιχείων
Αδειοδότηση κατοικίας	Τελωνειακές διατυπώσεις
Ενημέρωση αστυνομίας	Περιβαλλοντικές άδειες
Δημόσιες βιβλιοθήκες	Δημόσιες προμήθειες
Πιστοποιητικά γέννησης και γάμου	
Ανώτατη εκπαίδευση	
Μετακόμιση	
Υπηρεσίες υγείας	

Τόσον όσον αφορά την ηλεκτρονική διακυβέρνηση (η πολιτική ως άσκηση δημόσιας εξουσίας), όσο και όσον αφορά την ηλεκτρονική δημοκρατία (η πολιτική ως συμμετοχή στα κοινά), ο ρόλος των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων σήμερα ενδυναμώνεται και αποκτά αυθυπαρξία. Αφενός καθότι οι ΜΚΟ «ρίχνουν ιδέες», παράγουν θέσεις, ενισχύουν τον διάλογο και ασκούν πίεση στους κυβερνητικούς θεσμούς και σε πολλούς τομείς (εξωκοινοβουλευτικός έλεγχος), αφετέρου χάριν του σημαντικού τους έργου στην προσφορά κοινωνικών υπηρεσιών που συχνά υποκαθιστά ή συμπληρώνει κυβερνητικές λειτουργίες (ότι δεν θέλει ή δεν μπορεί να κάνει το κράτος).

3. Μη Κυβερνητικά ψηφιακά προτάγματα

Με βάση το άρθρο 5 παρ. 2 του ελληνικού Συντάγματος: *«Καθένας έχει δικαίωμα συμμετοχής στην Κοινωνία της Πληροφορίας. Η διευκόλυνση της πρόσβασης στις πληροφορίες που διακινούνται ηλεκτρονικά, καθώς και της παραγωγής, ανταλλαγής και διάδοσής τους αποτελεί υποχρέωση του Κράτους».*

Έτσι λοιπόν οι ΜΚΟ μπορούν:

(1) να ζητήσουν από την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων και τους παρόχους, πρώτα απ' όλα από τον ΟΤΕ, να περιληφθεί άμεσα το γρήγορο Ίντερνετ στην καθολική υπηρεσία, ν' αποτελεί δηλαδή υποχρέωση για την πολιτεία και ατομικό δικαίωμα, αναγόμενο στη συνταγματική ισότητα, για όλους όσους κατοικούν ή διαμένουν στην Ελλάδα (Greek residents). Δικαίωμα στην πληροφόρηση, τη διάδοση και τη δημιουργία. Το κόστος παραμένει μεγάλο στην Ελλάδα και πρέπει να μειωθεί

(2) να έχουν ενεργό συμμετοχή στη Διαβούλευση για την Ψηφιακή Στρατηγική στην Ελλάδα κατά την περίοδο 2007-2013 και ευρύτερα στη διαμόρφωση της κοινωνίας της πληροφορίας στο ευρωπαϊκό και το διεθνές πλαίσιο

(3) να επιτύχουν την ενίσχυση της αξιοποίησης ηλεκτρονικών, διαδικτυακών και ευρυζωνικών μέσων στην οργάνωση και τις δραστηριότητες τους, να δημιουργηθούν ή ενισχυθούν πολιτικές κινήτρων ή διευκόλυνσης από τις αυτοδιοικητικές, εθνικές και ευρωπαϊκές αρχές

(4) να οδηγηθούν σε μια καλύτερη διάδραση με τις ανά θέμα δημόσιες υπηρεσίες και θεσμούς διαμέσου της βελτίωσης της ψηφιακής διακυβέρνησης από την πλευρά του κράτους, να επιζητήσουμε τη διαδικτυακή έκδοση τιμολογίων - αποδείξεων από το κράτος, σε μια χώρα 5εκ. κατοίκων, τη Δανία, εξοικονομούνται €100εκ από μόνο το γεγονός των €15εκ. ηλεκτρονικών εκδόσεων τέτοιων παραστατικών!, να καταργηθεί κάθε τιμολόγηση πρόσβασης στα ΦΕΚ που περιλαμβάνουν νόμους και διατάγματα και που εκδίδονται από το Εθνικό Τυπογραφείο

(5) να πιέσουν στην κατεύθυνση της παροχής βασικών γνώσεων της ψηφιακής τεχνολογίας και επικοινωνίας προς τους πολίτες, ιδιαίτερα στους διαθέσιμους ενεργούς πολίτες και τα στελέχη των ΜΚΟ

(6) να συμβάλλουν με τις δυνάμεις τους σε μια πολιτικώς ορθή και σύμφωνη με έναν κώδικα δεοντολογίας συμπεριφορά, με σκοπό την προστασία των προσωπικών δεδομένων, της ιδιωτικής ζωής και τα δικαιώματα των νεαρών πλοηγών στο Ίντερνετ, την ενίσχυση της ασφάλειας των συναλλαγών, την προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων των συγγραφέων και δημιουργών και τη μη διακίνηση αρχείων προσβλητικών για την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, ώστε να μειωθεί η ανασφάλεια, τα αρνητικά στερεότυπα ή και οι δεισιδαιμονίες οι σχετικές με τις νέες τεχνολογίες και να αυξηθεί η εμπιστοσύνη και η θετική στάση στο νέο μέσον

(7) να διεκδικήσουν τη δημιουργία Πύλης Λογοδοσίας Δημοσίων Πολιτικών (Public Accountability Portal for Citizens) στο πλαίσιο ή και ανεξάρτητα από μια Ανεξάρτητη Αρχή Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων που πρέπει ούτως ή άλλως να δημιουργηθεί

(8) Government's Digital Task Force. Να εργασθούν στην κατεύθυνση της ενίσχυσης της συλλογικής λειτουργίας της κυβέρνησης δια της δημιουργίας μιας πολυδύναμης ηλεκτρονικής γραμματείας της κυβέρνησης, η οποία θα μπορεί να εξασφαλίσει αφενός την ενδελεχή παρακολούθηση και ενότητα όλων των πεδίων των δημοσίων πολιτικών, αφετέρου τη διασφάλιση της απαιτούμενης σήμερα ενημέρωσης των πολιτών, της κοινωνικής διαβούλευσης και συναίνεσης. Οι δημόσιες πολιτικές καλό θα ήταν να ομαδοποιηθούν κατ' αναλογία με την κατανομή της ύλης των ευρωπαϊκών πολιτικών (Επίτροπος-Υπουργός, Γεν.Δ/ση Επιτροπής-Υπουργείο),

δεδομένου ότι η ενεργός συμβολή στη διαμόρφωση πολιτικών στο πλαίσιο της ΕΕ αποτελεί σήμερα προϋπόθεση επιτυχούς άσκησής τους και στην Ελλάδα. Μια τέτοια προσαρμογή της κυβερνητικής λειτουργίας θα είχε ως κεντρικό πρόσωπο - αφανή ήρωα την ηλεκτρονική διακυβέρνηση

(9) να μειώσουν τον τεράστιο κίνδυνο της αποξένωσης ενός μέρους του πληθυσμού που δεν είναι εξοικειωμένος με αυτόν τον τρόπο επικοινωνίας, περνώντας στην αντεπίθεση και καθιστώντας υποχρεωτική τη χρήση του σε ορισμένες λειτουργίες επικοινωνίας με το δημόσιο, μετασχηματίζοντας έτσι ολόκληρη την κοινωνία

(10) Υπερεθνικό το διαδίκτυο, υπερεθνικός και ο έλεγχος. Ένα τελευταίο θέμα που ενδιαφέρει την οικουμενική κοινωνία πολιτών είναι η διασφάλιση ότι τα ηλεκτρονικά μας μηνύματα φθάνουν στον προορισμό τους και ότι η αναζήτηση μέσω του GOOGLE είναι επιτυχής. Το Ίντερνετ ελέγχεται από μια μη κερδοσκοπική εταιρεία η οποία έχει έδρα στην Καλιφόρνια με το όνομα ICANN (the Internet Corporation for Assigned Names and Numbers). Η ICANN λειτουργεί με βάση ένα συμφωνητικό με το Εμπορικό Επιμελητήριο των Η.Π.Α. Στον βαθμό που το μέσον αυτό έχει προσλάβει οικουμενικά χαρακτηριστικά δεν θα ήταν ανώριμη η διατύπωση του αιτήματος η λειτουργία της ICANN, παρά τη σθεναρή αντίδραση των Η.Π.Α., να υπαχθεί με κάποιον τρόπο στα Ηνωμένα Έθνη ή σε κάποιον οργανισμό ελεγχόμενο από τον ΟΗΕ. Το Ίντερνετ δεν μπορεί να ελέγχεται από ένα κράτος, όσο ανοιχτό και φιλελεύθερο κι αν είναι αυτό στο εσωτερικό του, ιδίως λαμβανομένου υπόψη ότι διατηρεί το δικαίωμα της μονομερούς ανάληψης δράσης στο εξωτερικό του

4. Ουδέν κρυπτόν υπό το Ίντερνετ

Ο John Gilmore, ιδρυτής της Οργάνωσης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων στον Κυβερνοχώρο, «Electronic Frontier Foundation», έχει πει ότι «Το Διαδίκτυο βλέπει τη λογοκρισία ως βλάβη και την παρακάμπτει...» Πάρτε για παράδειγμα το θέμα με τις απαγωγές Πακιστανών την Ελλάδα. Μετά το δημοσίευμα ελληνικής εφημερίδας, με το οποίο κατονομάστηκαν έξι στελέχη της Ελληνικής Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών (ΕΥΠ) κι ενός στελέχους της ΜΙ6 (Military Intelligence Section 6), ως συμμετοχοί στην απαγωγή Πακιστανών μεταναστών, η κυβέρνηση Μπλερ με ειδικό υπόμνημα προς τα βρετανικά Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης απέτρεψε τη δημοσιοποίηση του ονόματος του Βρετανού αξιωματούχου της πρεσβείας. Τα βρετανικά ΜΜΕ σεβάστηκαν την εντολή και δεν δημοσίευσαν το όνομα του Νίκολας Λάνγκμαν, αλλά αυτό δεν έμεινε κρυφό από τους Βρετανούς. Ένας Έλληνας που διατηρεί blog (αυτόνομες σελίδες χρηστών Internet με ειδήσεις και σχόλια) στα αγγλικά δημοσιοποίησε το όνομα (στο <http://histologion.blogspot.com/>). Από εκεί αυτό πήρε το δρόμο του για τα αγγλικά blogs και καθένας πλέον, μπορεί να το έχει στην οθόνη του αν ψάξει για παράδειγμα με τις λέξεις- κλειδιά «ΜΙ6, Athens».

Στην Ελλάδα και αλλού συνεχίζει να χύνεται πολύ μελάνι σχετικώς με το τι πρέπει να κάνουν οι δημοσιογράφοι γύρω από τα εθνικά θέματα, με την κοινή στάση όλων των κομμάτων και πολιτών σε θέματα εθνικού συμφέροντος, με τη σημασία της μυστικότητας στην εξωτερική πολιτική. Παραβλέπουμε ότι στο «σύμπαν της ενημέρωσης» δεν είναι δυνατόν να παραμείνουμε μόνοι και ανεξέλεγκτοι. Νέοι

παράγοντες συντελούν στην ενημέρωση εντελώς αυτόνομα χωρίς παραδοσιακές δεσμεύσεις.

Έτσι εξηγείται πρόσφατη αρθρογραφία στην blogosφαιρα για την επικινδυνότητα των blogs. Εκτός από την παραδοξότητα να γράφει κάποιος σε blog το πόσο επικίδουνο μπορεί να γίνει το διαδίκτυο, αναιρώντας έτσι την ίδια του την ύπαρξη, φαίνεται ότι η ανάπτυξη και των ελληνικών ιστολογίων άρχισε να ενοχλεί χώρους εξουσίας - δημόσιους και ιδιωτικούς, πολιτικούς και επιχειρηματικούς. Πόσο μάλλον δε που το διαδίκτυο εξελίσσεται σε εργαλείο μη κομματικά ελεγχόμενης και μη οικονομικά χειραγωγούμενης πολιτικής συμμετοχής, ήτοι ανεξάρτητης ενημέρωσης, συζήτησης, προβληματισμού, παρέμβασης, διακίνησης βέλτιστων πρακτικών, μεταξύ ενεργών πολιτών. Αυτό το διαδίκτυο αποθαρρύνει τον αναχωρητισμό, την ιδιώτευση, τη συγγραφή ημερολογίων και αυτοβιογραφιών, το αίσθημα ότι όλα μπορούν να συγκαλυφθούν ή εξαγορασθούν. Καθιστά όλο και πιο ακριβή την επένδυση στην πολιτική των ιδιοτελώς υποκινούμενων πολιτικών καθώς και της ιδιότυπης πολιτικής αριστοκρατίας των ημερών μας που χωρίς ουσιαστική εργασία επιτυγχάνει τιμές, υλικές απολαύσεις και μια εύκολη ζωή. Η συνθετότητα των κοινωνικών προβλημάτων, η πολυπλοκότητα της πολιτικής και οι σύγχρονοι όροι άσκησης αποτελεσματικής διοίκησης με τη διαρκώς αυξανόμενη απαίτηση διαφάνειας, έχουν οδηγήσει στη σταδιακή αναίρεση του προτύπου της αφ' υψηλού άσκησης πολιτικής. Η διαμόρφωση πολιτικών προσανατολισμών, αυτό που κατά σύμβαση αποκαλούμε πολιτική ηγεσία, προϋποθέτει τη γνώση των τεχνικών πτυχών των πολιτικών και της διοίκησης.

Τέλος αν πράγματι επιζητούμε την καταπολέμηση της διαπλοκής και ακόμη περισσότερο την πάταξη της διαφθοράς, δεν έχουμε παρά να υποχρεώσουμε όλες τις δημόσιες υπηρεσίες να απελευθερώσουν στον κυβερνοχώρο την καθημερινή εργασία τους, τις υπηρεσίες που παρέχουν, τις επιλογές προμηθευτών και αναθέσεις έργων, την κατανομή του προσωπικού κ.λπ. με βάση τους ισχύοντες νόμους και κανόνες.

Ιδού παρακάτω μερικές περιπτώσεις που αποδεικνύουν τις ευεργετικές συνέπειες των νέων μορφών επικοινωνίας στην ανάπτυξη της κοινωνίας πολιτών και από εκεί στη δημιουργία μιας πιο ανθρώπινης, δίκαιης, ευημερούσας και οικολογικά βιώσιμης πλανητικής κοινωνίας:

http://www.apc.org/english/capacity/strategy/examples_90s.shtml

- [Sexual Harassment Legislation Victory for Women in India](#)
- [War-Time Communication Links in Yugoslavia](#)
- [Giving Saharan Refugees a Voice](#)
- [Canadian Women Working for Justice](#)
- [EcoNews Africa: Supporting Maasai Land Claims](#)
- [Helping Hungarian NGOs Define Their Rights](#)
- [Ensuring Freedom of Expression for Journalists World-wide](#)
- [Voting for Change: The Colombian People's Mandate for Peace, Life and Liberty](#)
- [ModemMujer: Women Networking Women in Mexico](#)
- [Online Labour Campaign: Liverpool Dockers](#)

Τα σύνορα έπαψαν να είναι γεωγραφικά, είναι πλέον ανάμεσα στους πληροφοριακά εγγράμματος και τους πληροφοριακά αναλφάβητους. Και τελικά, ουδέν κρυπτόν υπό το Διαδίκτυο.

Γ. Καταληκτικές ψηφίδες

Επομένως:

- Η ταχεία, χαοτική και ελεύθερη επικοινωνία δια του διαδικτύου έδωσε μια τρομακτική ώθηση στις ΜΚΟ - ενώσεις πολιτών - ιδρύματα, καθώς και στους καθ' έκαστον πολίτες. Κοινωνία Πολιτών και διαδίκτυο είναι πια άρρηκτα συνδεδεμένα.
- Το διαδίκτυο διαβρώνει τόσο την εσωτερική όσο και την εξωτερική κυριαρχία των κρατών που κατά παράδοση γνωρίζουμε.
- Το διαδίκτυο δεν είναι απλώς ένας αγωγός αλλά και ένας παραγωγός πολιτισμού (τόσο με την έννοια της τέχνης όσο και με την έννοια της καθημερινής συμπεριφοράς).
- Η κοινωνία πολιτών συμβάλλει στην προαγωγή του διαδικτύου, τον εμπλουτισμό και την ανανοηματοδότηση της χρήσης του και αντίστροφα: το διαδίκτυο τροφοδοτεί την κοινωνία πολιτών, όπως ο αέρας τη φωτιά, συμβάλλοντας στη συγκρότηση της νέας δημόσιας σφαίρας στην ανοιχτή κοινωνία.
- Το διαδίκτυο επιταχύνει τη σχηματοποίηση συμμαχιών με κοινωνικό και πολιτικό περιεχόμενο.
- Η ψηφιακή τεχνολογία και η διαδικτυακή επικοινωνία διαμορφώνουν μια νέα αλληλεγγύη, οικειοθελή αυτή τη φορά: την ψηφιακή και διαδικτυακή αλληλεγγύη της οικουμενικής κοινωνίας πολιτών.